

Bijlage I

Advisering van de Commissie Werkwijzen Raad aan de gemeenteraad, juni 2017

Aanpak commissie Werkwijzen

Eind 2016 heeft de door de raad ingestelde Commissie Werkwijzen Raad (CWR) haar werkzaamheden opgenomen. Gaande de activiteiten van de commissie kreeg de opdracht die de raad de commissie had meegegeven *[in samenhang met relevante interne en externe recente (en voor zover mogelijk toekomstige) ontwikkelingen te bezinnen op een efficiënte werkwijze van de raad. Daartoe concrete voorstellen te doen.]* concrete vorm. De CWR is begonnen met het kijken naar vergadersystemen elders waarbij de conclusie was, grosso modo willen alle raden hetzelfde en hebben de systemen dezelfde uitgangspunten, namelijk : een effectieve, efficiënte besluitvorming, goede informatievoorziening en een rol voor de burger in de processen. De commissie constateerde dat, in vergelijking, het Haarlemse systeem, zo gek nog niet is en heeft zich derhalve toegelegd op een advies en aanbevelingen op onderdelen van het bestaande systeem van werkwijzen van de raad, zonder het systeem als geheel ter discussie te willen stellen.

Vastleggen afspraken

De huidige afspraken over de manier van werken van de raad zijn vastgelegd in verordeningen, reglementen en in spelregels. Daarnaast is er sprake van gebruiken waarvan het soms gissen is naar de herkomst en /of de oorspronkelijke bedoeling. Een wisselende samenstelling van de bestuursorganen en verandering in de personele invulling van raads-ondersteunende functies draagt bij aan onduidelijkheid over uiteindelijk nergens vastgelegde gebruiken. Naast de aanbevelingen om tot aanpassingen te komen op onderdelen van de werkwijzen doet de CWR dan ook suggesties over de wijze van het vastleggen van de nieuwe afspraken. Bij haar advisering is de CWR er van uitgegaan “gebruiken” zoveel mogelijk op te nemen in de Spelregels en adviseert deze Spelregels één keer in een bestuursperiode te agenderen voor het presidium om de status te bevestigen dan wel een voorstel tot aanpassing te doen. Verder zal in het inwerkprogramma van de nieuwe raad aandacht worden besteed aan het toelichten van de Spelregels.

Af- en overwegingen om een aanpassing voor te stellen

In haar keuze bepaalde onderwerpen (en andere dus niet) voor aanpassing voor te dragen heeft de CWR zich laten leiden door de praktijk van de afgelopen jaren. Daaruit bleek met regelmaat dat sommigen regels, afspraken, gebruiken of juist het ontbreken daarvan voor misverstanden, soms zelfs misstanden zorgden of efficiëntie in de weg stond. Daarnaast is er sprake van veranderde omstandigheden waar werkwijzen onder te lijden hebben of afspraken en regels de noodzakelijke veranderingen juist in de weg zitten. Bepalende trends (want elders ook waarneembaar) die nopen tot herwaardering van afspraken en regels zijn bijvoorbeeld de verdergaande digitalisering en het, ten opzichte van een aantal jaar geleden, toenemende aantal fracties in de gemeenteraad.

Signalering, de faciliteiten

Naast het doen van voorstellen wil de CWR ook een signaal afgeven voor wat betreft een onderwerp dat ten grondslag ligt aan de werkwijzen van de raad: de aan de raad beschikbare vergaderfaciliteiten, die van de raadscommissies in het algemeen, en in het bijzonder de beperkingen van de Fabriciuskamer. Bij de categorie “commissieaangelegenheden” (hieronder opgevoerd) zijn de raakvlakken het meest duidelijk. Het zal niemand ontgaan zijn hoe ongerieflijk en

met groot gebrek aan armslag voor alle aanwezigen de afgelopen periode vergaderd wordt in de Fabriciuskamer bij commissievergaderingen (in het bijzonder de commissies Ontwikkeling en Samenleving). Zou de raad de huidige afspraak van maximaal 16 leden per raadscommissie al naar boven willen bijstellen, de beschikbare ruimte laat een dergelijke aanpassing niet toe. Met de ontwikkeling van een toenemend aantal fracties per raadsperiode loopt de raad hier aan tegen een praktische barrière in zijn functioneren waar geen regeling of spelregel behulpzaam bij is. De CWR wil de raad daarom meegeven om naast het aanpassen van de software van regelingen en afspraken óók te kijken naar de noodzaak om aanpassingen te initiëren voor wat betreft de hardware ten dienste aan het functioneren van de raad. Zelfs de optie te overwegen om de opdracht van de CWR uit te breiden met een verzoek te onderzoeken of er mogelijkheden tot uitbreiding zijn in het stadhuis en of er kan worden vergaderd op andere locaties. Bij dit onderzoek dient ook de klimaatbeheersing te worden betrokken.

Waarde van (spel)regels

De CWR realiseert zich dat het vastleggen van afspraken in (spel)regels slechts gedeeltelijk garant staat voor een effectief en efficiënt verloop van de besluitvormingsprocessen en het functioneren van de raad. De wijze waarop en de mate waarin deze afspraken worden gebruikt, gehandhaafd en geborgd, zijn van even groot belang voor het welslagen er van. Alle bij de uitvoering van het bestuurlijk- en besluitvormingsproces betrokkenen hebben daar een rol en een verantwoordelijkheid in. Het systeem, welk systeem dan ook, staat of valt bij de manier waarop het wordt ingezet.

De CWR adviseert de raad over onderwerpen in de volgende categorieën

1. PROCEDURES
2. VERGADERWIJZE
3. RAADSORGANEN
4. INSTRUMENTEN VAN DE RAAD
5. COMMISSIEAANGELEGENHEDEN
6. BEHANDELING P&C PRODUCTEN
7. OVERIG

1. PROCEDURES

De raad kent een heel aantal procedures die al dan niet vastgelegd zijn in de reglementen. Procedures zijn met een pennenstreek aan te passen, maar dienen tegelijkertijd te staan voor stabiliteit van het raads-functioneren. De raad en zijn omgeving zijn gebaat bij een betrouwbare set procedures. De CWR heeft zich bij het doen van voorstellen beperkt tot voorstellen die bestaande procedures aanscherpen dan wel in de pas laten lopen met (externe) ontwikkelingen die van invloed zijn op de werkwijzen van de raad.

- **Procedures bij stemmingen**

Voorstel: de CWR adviseert de raad om de regeling in het Reglement van Orde (RvO) met regels over het stemmen aan te vullen met het gebruik dat de (plv.) raadsvoorzitter bij het in stemming brengen van een aanhangig voorstel, de titel én (een samenvatting van) de besluitpunten hardop benoemd.

Verder adviseert zij de raad te onderzoeken of het mogelijk is dat tijdens en na de uitslag van de stemming de vergadering zichtbaar wordt gemaakt. Het bekend maken van de stemming geldt ook voor moties en amendementen.

Argumenten:

De raad besluit in het openbaar en maakt de besluitenlijst van zijn vergaderingen (op de in de gemeente gebruikelijke wijze) openbaar. Het hardop benoemen van de titel van het aanhangig voorstel en (een samenvatting van) de besluitpunten is transparant voor alle betrokkenen (waaronder geïnteresseerde burgers en organisaties). Er ontstaan geen misverstanden dan wel worden deze tijdig vermeden, waarover precies de raad middels een stemming besluit.

Noodzakelijke actie: opnemen in Spelregels

- **Commissie onderzoek geloofsbrieven**

Voorstel: de CWR adviseert de raad om aan het begin van een nieuwe bestuursperiode een vaste Commissie onderzoek geloofsbrieven te benoemen van 3 leden en 3 plv. leden.

Argumenten:

Op dit moment is de procedure zo ingericht dat de raad ad hoc commissies benoemt voor het onderzoek van geloofsbrieven bij een wisseling van raadsleden. Wanneer een situatie van wisseling zich tussentijds voordoet kan dan niet eerder overgegaan worden tot onderzoek dan een eerstvolgende raadsvergadering waarin eerst de commissie benoemd wordt. Deze gang van zaken legt (tijds)beslag op de vergadering. Een vast benoemde commissie kan sneller en buiten de vergadering om haar werk doen, zodat de voorzitter van de commissie direct verslag van de bevindingen van de commissie kan doen in de raadsvergadering en (bij positief oordeel van de commissie) direct overgegaan kan worden tot de beëdiging.

Noodzakelijke actie: opnemen in Spelregels / Regelement van Orde

- **Procedures agenderen onderwerpen**

Het komt regelmatig voor dat de planning van nota's, zoals opgenomen in de jaarplanning van een commissie, niet wordt gehaald. Ook wordt de raad regelmatig 'verrast' door nota's die niet in de raadsjaaragenda c.q. jaarplanning van een commissie waren opgenomen. Het gevolg hiervan is dat commissies geen grip hebben op de eigen agenda. Dat op bepaalde momenten de commissie-agenda's overvol zijn en er langer moet worden vergaderd. Op andere momenten komt het voor dat vergaderingen moeten worden geannuleerd, doordat er geen of voldoende stukken zijn.

Plaats van ter kennisname stukken op de agenda van raad en commissie

Voorstel: de CWR adviseert de raad ten aanzien van de plaats van de ter kennisname stukken op de agenda het volgende:

- Bij de agenda van de raad als eerste agendapunt na het vragenuur en het vaststellen van de agenda
- De lijst met ter kennisname stukken wordt gecomprimeerd zichtbaar gemaakt. Door deze kan worden 'uitgeklapt' zodat de onderliggende documenten kunnen worden geraadpleegd.
- De P&C-stukken van Gemeenschappelijke Regelingen worden bij binnenkomst meteen ter kennisname geagendeerd. Dit om de raad, mocht hij dat nodig achten omdat de stukken hiertoe aanleiding geven, in de gelegenheid te stellen deze stukken te agenderen voordat het préadvies

van BenW er is. Op de agenda wordt een duiding opgenomen dat in principe tot agendering wordt overgegaan als het préadvies er is.

- Bij de agenda van de commissies overeenkomstig de huidige werkwijze

Argumenten:

Als dit aan het begin van de agenda aan de orde komt zullen tijdens de raadsvergadering weer meer kritisch zijn op het agenderen van ter kennisname stukken.

-Agenderen ter kennisname stukken commissie en raad

Voorstel: de CWR adviseert de raad ten aanzien van de agenderen van ter kennisname stukken in de commissies het volgende:

- Commissielid c.q. raadslid moet het doel van de bespreking aangeven. Vervolgens wordt er door de voorzitter gepeild of een meerderheid van de commissieleden hiermee akkoord gaat.
- De griffie kan eventueel assisteren bij het nader concretiseren van het doel.
- Het doel van de bespreking zal worden opgenomen op de agenda.

Argumenten:

Het bespreken van de minder grote onderwerpen, zoals ter kennisname stukken, neemt onevenredig veel tijd in beslag. Commissieleden zullen weer meer kritisch zijn op het agenderen van ter kennisname stukken. Een goede voorbereiding draagt bij aan een effectieve en efficiënte bespreking.

-Agenderen B en W nota's die ter bespreking worden aangeboden

Voorstel: de CWR adviseert de raad nota's alleen ter bespreking in de commissies te agenderen als B en W in de nota duidelijk heeft opgenomen wat het doel van de bespreking is. Daarin wordt aangegeven op welke punten B en W input verlangt van de commissie en wat daarmee beoogd wordt.

Argumenten

Ter voorkoming dat er te weinig richting aan de bespreking wordt gegeven, wordt van tevoren duidelijk wat voor input aan de commissie wordt gevraagd. Als dit niet goed in de nota staat omschreven vragen voorzitter en commissiegriffier de portefeuillehouder dit eerst te verduidelijken. Daarna kan pas tot agendering worden overgegaan met inachtneming van de aanlevertermijnen.

-Agenderen stukken die niet in de planning zijn opgenomen

Voorstel: de CWR adviseert de raad nota's die niet in de planning waren opgenomen voor de behandeling in de commissies een lage prioritering mee te geven. Onderwerpen die reeds gepland waren krijgen voorrang.

Argumenten

De commissie gaat over haar eigen agenda en daarom moet zij ook grip kunnen hebben over haar eigen planning. Hiermee wordt ad hoc agendering tegengegaan.

–Procedure opvolging toezeggingen en moties

Voorstel: de CWR adviseert de raad een termijn te verbinden aan de opvolging van een toezegging of motie door het college.

- Het college dient de nakoming van een toezegging of een motie binnen een periode van vier weken te hebben ingepland en kenbaar te maken aan de betreffende commissie. Daarbij aan te geven op welke wijze (procesmatig) de toezegging of motie afgedaan zal worden.

Argumenten

Het duurt vaak enige tijd nadat een toezegging is gedaan door het college of een motie is aangenomen door de raad, voordat er een planningsdatum is opgenomen of een afdoeningsvoorstel komt. De raad/commissie ontbreekt het daardoor aan overzicht ten behoeve van verwachting en planning van eigen acties.

Noodzakelijke actie: aanpassing Spelregels

Moties

Voorstel: de CWR adviseert de raad te onderzoeken om ingediende moties onderdeel kunnen gaan uitmaken van de digitale agenda.

Argumenten

Het voorstel lijkt een logische ontwikkeling in te houden in het kader van het digitale werken. Bevordert snelheid van uitwisseling en reductie van papiergebruik. Als dit naar behoren werkt, kan daarna besloten worden het op papier verstrekken van moties te laten vervallen.

2. VERGADERWIJZE

Het huidige vergadersysteem van de raad dateert uit 2005. Uit een evaluatie in 2013 is een aantal marginale aanbevelingen overgenomen. De uitgangspunten van het stelsel zijn overeind gebleven en nu 12 jaar in gebruik. (zie bijlage A) De CWR heeft van de lopende periode data verzameld over het functioneren van het systeem (zie bijlage B).

Vergaderen in de lopende periode

- Het komt regelmatig voor dat nota's die ter informatie aan de commissie worden aangeboden op verzoek van (een deel van) de commissie ter bespreking worden geagendeerd.
- Het debat steeds meer in de commissies wordt gevoerd dan in de raad. Het aantal besprekpunten in de raadsvergaderingen is deze bestuursperiode verminderd. Het aantal moties vreemd aan de orde van de dag is juist toegenomen.
- Er meer fracties onderdeel uitmaken van de raad dan in voorgaande raadsperioden, dus meer woordvoerders, deelnemers aan het debat.
- Er meer verantwoordelijkheden en bevoegdheden naar de gemeente / raad zijn gekomen die leiden tot besluitvorming en daarmee vollere agenda's.
- In commissie steeds meer dossiers zijn die veel aandacht vereisen en een lang besluitvormingsproces kennen (m.n. commissie Beheer)
- De facultatieve tweede commissieavond standaard geïntegreerd geraakt is en zeer regelmatig ook voor onderwerpen ter advisering gebruikt wordt.
- Tijdens deze raadsperiode is de mogelijkheid geïntroduceerd om voor de meer complexe onderwerpen op maandag voorafgaand aan het fractieoverleg technische sessies te organiseren. Het doel hiervan is om meer technische uitleg te kunnen geven en om technische vragen tijdens de commissiehandeling te voorkomen. De technische sessies worden als positief ervaren, maar het is voor raadsleden vaak niet mogelijk om hierbij aanwezig te zijn.
- Gebleken is dat in deze raadsperiode de beschikbare vergadertijd voor alle commissies ontoereikend is (zie bijlage 2.). Er is vaak langer vergaderd dan gepland en er zijn regelmatig extra vergaderingen ingelast. Daarin kan nog een onderscheid worden aangebracht naar

commissies. De commissies Beheer en Samenleving hebben meer vergadertijd nodig gehad dan de commissies Ontwikkeling en Bestuur.

- Portefeuillehouders worden regelmatig in meerdere commissies (Ontwikkeling en Samenleving) verwacht. Bij het opstellen van de agenda's van deze commissies vindt hierover afstemming plaats, zodat de aanwezigheid van de wethouders in theorie mogelijk zou moeten zijn. De gewenste aanwezigheid van collegeleden bepaalt de inrichting van een agenda en tegelijkertijd ook de inflexibiliteit om daar eerder of op een later moment veranderingen in aan te kunnen brengen als de situatie daartoe noopt. Het komt voor dat de voortgang van een commissie opgehouden wordt in afwachting van de komst van de portefeuillehouder dan wel dat besloten moet worden om onderwerpen door te schuiven naar een volgende vergadering.
- Er worden ten opzichte van eerdere periodes in de commissies veel rondvragen gesteld. Vaak gebeurt dit niet kort en eenduidig, terwijl dat wel de bedoeling is. Het komt voor dat rondvragen technisch van aard zijn en ook als zodanig schriftelijk gesteld hadden kunnen worden. Dit gaat ten koste van de beraadslaging over geagendeerde onderwerpen. Het komt regelmatig voor dat de wethouder het antwoord op de rondvraag niet ter vergadering kan beantwoorden en het antwoord daarop alsnog schriftelijk moet worden afgehandeld.
- De huidige praktijk is, dat aan sprekers in de commissies niet alleen om een toelichting op hun bijdrage wordt gevraagd maar dat commissieleden aanvullende aspecten inbrengen en daarover vragen stellen. De tijd die hiermee gemoeid is gaat ten koste van de beschikbare tijd voor beraadslaging over geagendeerde onderwerpen.
- Planning van de commissieagendering stagneert regelmatig waardoor de behandeling van onderwerpen zich ophoopt, de oorspronkelijk bedoelde werkwijze niet uit de verf komt en gedegen voorbereiding en behandeling in de knel komen. Daardoor wordt het huidige verloop van vergaderen door sommige betrokkenen als hijgerig ervaren.
- Dat er ondanks eerder gemaakte afspraken met het college weinig gebruik wordt gemaakt van zgn. startnotities bij belangrijke kaderstellende onderwerpen.
- De huidige spreekijdverdeling, een bruikbaar instrument blijkt.
- De *workload* van de commissies in de praktijk redelijk gelijk verdeeld lijkt te zijn.
- Kleine fracties op basis van de huidige schaduwregeling goed uit de voeten kunnen.
- De vergaderfaciliteiten aan comfort achterblijven bij de trends in de samenstelling van de commissies. Meer kleine fracties, grotere behoefte aan aanzitten bij commissies.
- De doelstellingen van het huidige vergaderstelsel komen regelmatig onder tijds- en ruimtedruk te staan.

Aanpassing vergaderwijze

Voorstel 1: de CWR adviseert de raad de huidige vergaderwijze op onderdelen aan te passen en over te gaan tot een 4-wekelijkse vergadercyclus.

Voorstel 2: de CWR adviseert de raad na het zomerreces 2017 tot het eind van het jaar te experimenteren met een 4 wekelijkse vergadercyclus. Deze te combineren met het huidige parallelle stelsel van vergaderen, op de donderdag.

- De 4-wekelijkse vergadercyclus ziet er in de eerste proefperiode als volgt uit.

Week 1 :

- Op donderdag de commissie Bestuur en Beheer van 17.00 tot maximaal 19.50 uur,
- de commissie Ontwikkeling en Samenleving van 20.00 tot maximaal 23.00 uur

Week 2:

- Op donderdag de commissie Bestuur en Beheer van 17.00 tot maximaal 19.50 uur,
- de commissie Ontwikkeling en Samenleving van 20.00 tot maximaal 23.00 uur

Week 3:

- Geen reguliere vergaderingen, evt. een raadsmarkt, werkbezoek

Week 4:

- Op donderdag de raadsvergadering van 19.30-23.00 uur
- Evt. voorafgegaan door een raadsmarkt van max. 60 min.

Op maandagen de mogelijkheid voor technische sessies van 18.00 tot maximaal 20.00 uur

Voorstel 3: de CWR **geeft de raad in overweging** te besluiten tot een nader experiment vanaf januari 2018 tot aan de gemeenteraadsverkiezingen 2018 waarbij binnen de 4-wekelijkse cyclus één langere commissie per vergaderdag per cyclus plaatsvindt.

- De 4-wekelijkse vergadercyclus kan er dan als volgt uitzien.

Week 1 :

- Op bijv. woensdag van 17.00 tot maximaal 23.00*) uur de commissie Bestuur
- Op bijv. donderdag van 17.00 tot maximaal 23.00*) uur de commissie Beheer

Week 2:

- Op bijv. woensdag van 17.00 tot maximaal 23.00*) uur de commissie Ontwikkeling
- Op bijv. donderdag van 17.00 tot maximaal 23.00*) uur de commissie Samenleving

*)eetpauze tussen 19-19.30 u

Week 3:

- Geen reguliere vergaderingen, evt. een raadsmarkt, werkbezoek

Week 4:

op donderdag de raadsvergadering van 19.30-23.00 uur en van 17.30 tot uiterlijk 19.00 uur de mogelijkheid om een raadsmarkt te organiseren.

- Op maandagen de mogelijkheid voor technische sessies van 18.00 tot maximaal 20.00 uur

Argumenten:

Voor (het waarmaken van) toereikende informatievoorziening, voorbereiding- en het systematisch doorlopen van de diverse stadia van besluitvorming is een zekere mate van, rust (orde), ruimte en regelmaat nodig in de ondersteunende systemen. De vergaderstructuur is daar een belangrijk onderdeel van. Omstandigheden, interne en externe, zijn sinds de introductie van het huidige systeem veranderd. (zie ook de eerdere bevindingen over het vergaderen in de huidige

bestuursperiode). Dit heeft zijn weerslag op het vergaderen. Vergaderingen volgen elkaar in snel tempo op. Tijd en rust ook voor bijv. contacten met de stad gaan in het stelsel zelf zitten. Een cyclus van vier weken creëert lucht binnen het systeem die de snelheid van de besluitvorming enigszins tempert maar de kwaliteit ten goede kan komen. De relatie met de Raadsjaaragenda wordt versterkt door in kalendermaanden te werken en kan daardoor beter uitgevoerd én bewaakt worden. Met het eerste experiment wordt hier ervaring mee opgedaan.

Een uitgangspunt van het huidige vergadersysteem was dat herkenbaarheid bereikt wordt doordat op één vaste vergaderavond door de raad en commissie vergaderd wordt. Is herkenbaarheid gelegen in de vorm of eerder in betrouwbaarheid, uitstraling, creativiteit en vertegenwoordiging van het besluitvormingsproces? Belangrijke doelstellingen van een vergadersysteem zijn efficiëntie en effectiviteit. Parallel vergaderen op één dag lijkt die doelstellingen in de weg te zitten. Aparte vergaderdagen per commissie biedt overzicht aan betrokkenen (raad, college, burgers). “niemand wordt (ook) elders verwacht”. De ruimere tijd per commissie per vergaderdag levert mogelijkheden op prioritering aan te brengen in de opzet van de agenda's, deze flexibeler af te stemmen op de omstandigheden zonder andere agenda's en processen in de weg te zitten.

Noodzakelijke actie: aanpassing RvO, ACV en spelregels.

3. RAADSORGANEN

De raad kent een aantal organen ter ondersteuning van het (vormgeven van het) eigen functioneren. Het Seniorenconvent is er daar één van. Het convent vervult haar taken op basis van steeds via de Spelregels van de raad overgedragen afspraken, naast een aantal organen dat is benoemd in het Reglement van Orde van de gemeenteraad.

- **Seniorenconvent**

Voorstel: De CWR adviseert de raad het Seniorenconvent als orgaan van de raad op te nemen in het Reglement van Orde van de gemeenteraad. Dit te doen in een verordening-artikel volgend op dat waarin het raadspresidium staat opgenomen (huidig, artikel 4). De in het gebruik tot op heden gebezigde taken van het seniorenconvent over te nemen in een beschrijving, analoog aan die van het raadspresidium in het artikel met de bijbehorende toelichting in het Reglement van Orde op te nemen. Dit te doen met de onderstaande tekst.

1. De raad heeft een seniorenconvent.
2. Het seniorenconvent bestaat uit de fractievoorzitters of hun plaatsvervangers van alle in de raad vertegenwoordigde politieke groeperingen.
3. Voorzitter van de grootste fractie is voorzitter van het seniorenconvent. Bij fracties van gelijke omvang worden nadere afspraken gemaakt over het voorzitterschap.
4. Het seniorenconvent komt bijeen zo vaak als nodig geacht wordt, op verzoek van de voorzitter of een van de leden.
5. De voorzitter kan voorstellen derden uit te nodigen voor het seniorenconvent.
6. De griffier is in elke vergadering van het seniorenconvent aanwezig; hij functioneert als

secretaris van het seniorenconvent.

7. In het seniorenconvent komen zaken met een vertrouwelijk-, politiek gevoelig – en urgent karakter aan de orde.

Tekst van de bijbehorende toelichting in het Reglement van Orde

“Met het opnemen (2017) van het seniorenconvent in het Reglement van Orde is gekozen voor het formaliseren van een tot dan toe bestaande maar niet in enig reglement vastgelegde situatie. Daar waar het presidium zich bezighoudt met zaken van bedrijfsvoerings-technische en huishoudelijke aard heeft het seniorenconvent de functie van een overleg waar zaken met een vertrouwelijk en/of politiek gevoelig karakter en zaken van persoonlijke aard aan de orde komen. In het seniorenconvent worden de zaken met betrekking tot de (her)benoeming van de burgemeester besproken. Bij aanvang van een nieuwe bestuursperiode worden de voordrachten voor de benoeming in diverse raadsfuncties in het seniorenconvent besproken.”

Argumenten:

Het raadspresidium staat, als orgaan van de raad, opgenomen in het RvO. Het formeel inbedden in het RvO van het seniorenconvent, eveneens aan te merken als orgaan van de raad, draagt bij aan duiding van het verschil in (de aard van) de taken van de verschillende organen. [Het presidium fungeert als een dagelijks bestuur en komt op gezette momenten bijeen. Het houdt zich bezig met zaken van bedrijfsvoerings-technische en huishoudelijke aard. Het bereidt de concept-agenda van de gemeenteraad voor, houdt zich bezig met procedures en het functioneren van de gemeenteraad in algemene zin en vervult de werkgeversrol t zich ten aanzien van de griffie. Het seniorenconvent komt op onregelmatige basis bij elkaar en bespreekt, zich incidenteel voordoende, (organisatorische) zaken met een vertrouwelijk en/of politiek gevoelig karakter, zaken van persoonlijke aard al dan niet in relatie tot benoemingen in de diverse raadsfuncties.]

Noodzakelijke actie: aanpassing (toelichting) RvO

4. INSTRUMENTEN VAN DE RAAD

De raad kent een heel aantal instrumenten die de (politiek)bestuurlijke- en besluitvormingsprocessen ondersteunt. De CWR doet ten aanzien van een aantal daarvan voorstellen tot aanpassing.

• **Vragenuur in de raadsvergadering (huidig art. 37 RvO)**

Voorstel: De CWR adviseert de raad om de termijn van indienen van een vraag voor het vragenuur in de raad te stellen op uiterlijk 10.00 uur op de dag van de vergadering. Aan de vraag de eis van de actualiteit te verbinden. Een maximaal aantal minuten te koppelen aan de mogelijkheid om een vraag te stellen i.p.v. de fractie-sprektijd van toepassing te laten zijn. Daarom het huidige artikel in zijn geheel te vervangen met de onderstaande tekst.

1. Ieder lid kan mondelinge vragen stellen aan het college.
2. Het lid dat tijdens het vragenuur vragen wil stellen, meldt dit, onder aanduiding van het onderwerp, per e-mail aan. De aanmelding moet uiterlijk op de dag van de vergadering om 10.00 uur binnen zijn bij de griffier.
3. Het subject van de vraag dient actueel van karakter te zijn.

4. Bij aanvang van elke raadsvergadering is er tussen 19.30 uur en uiterlijk 20.00 uur gelegenheid tot het stellen van mondelinge vragen, tenzij deze niet [conform het bepaalde in het tweede lid] zijn aangemeld.
5. voorzitter kan de raad voorstellen een onderwerp niet aan de orde te stellen, indien hij het onderwerp niet voldoende nauwkeurig omschreven acht, er reeds schriftelijke vragen over hetzelfde onderwerp zijn gesteld, de vragen niet onder de bevoegdheid van de burgemeester of het college van burgemeester en wethouders vallen, dan wel het onderhavige onderwerp in dezelfde raadsvergadering aan de orde komt.
6. De vragensteller wordt voor hoogstens twee minuten het woord verleend om aan het college vragen te stellen.
7. Het college wordt voor ten hoogste drie minuten het woord verleend om de vragen te beantwoorden.
8. Na de beantwoording wordt de vragensteller één minuut het woord verleend om aan het college aanvullende vragen te stellen.
9. Het college wordt voor ten hoogste twee minuten het woord verleend om de vragen te beantwoorden.
10. Tijdens het vragenuur zijn interrupties niet toegestaan.
11. Tijdens het vragenuur kan geen verlov worden gevraagd tot het houden van een interpellatie, noch kunnen moties worden ingediend.

Argumenten:

Er zijn diverse mogelijkheden voor fracties en individuele raadsleden tot het stellen van vragen. Met de eis van actualiteit aan de vragen onderscheidt het vragenuur zich van de andere mogelijkheden tot het stellen van vragen en sluit daarmee, plaatshebbend direct voorafgaand aan de raadsvergadering, aan bij het formele karakter van deze vergadering. De uiterste termijn van 10.00 uur op de dag van de vergadering doet recht aan de eis van actualiteit en stelt het college in staat zich op de beantwoording voor te bereiden. Het verbinden van een maximale tijd aan het vragen en beantwoorden benadrukt het exclusieve karakter van deze manier van vragenstellen en maakt de duur van het vragenuur beheersbaar. Het vragenuur maakt geen deel uit van de raadsvergadering. Bij de raadsvergadering te hanteren spreekijdregeling is derhalve niet van toepassing.

Noodzakelijke actie: aanpassing RvO

• **Moties vreemd**

Voorstel 1: de CWR adviseert de raad moties vreemd alleen te honoreren als er in de commissie daadwerkelijk aandacht aan is besteed en over is gesproken. Dit betekent dat een commissielid de motie vreemd moet aankondigen met vermelding van onderwerp en een onderbouwing en de wethouder ter vergadering in staat wordt gesteld daarop te reageren.

Argumenten:

Het komt voor dat een motie vreemd in de commissie alleen wordt aangekondigd met een korte motivatie. Het komt ook voor dat het onderwerp voor een motie vreemd op een gekunstelde manier in de vorm van een rondvraag wordt gesteld.

Noodzakelijke actie: aanpassing toelichting RvO

Voorstel 2: Om het besluitvormingsproces recht te doen en de raadsvergadering voorspoedig te laten verlopen wordt tevens voorgesteld de behandelwijze van moties vreemd tijdens de raadsvergadering, zoals vastgesteld door het presidium, in het Reglement van Orde op te nemen.

- moties vreemd moeten duidelijk herleidbaar zijn tot een onderwerp dat aan de orde is geweest in een raadscommissie;
- bij tijdig verspreiden/indienen en een adequate formulering hebben raadsleden de kans zich te oriënteren op de strekking en het doel van de motie vreemd;
- de (hoofd)indiener krijgt bij het daartoe ingerichte agendapunt de gelegenheid de motie in de vergadering toe te lichten;
- vervolgens krijgt het college de gelegenheid te reageren/adviseren;
- de indiener kan hier desgewenst op reageren;
- gevolgd door het in stemming brengen van de motie vreemd.

Argumenten:

Over de behandelwijze van de Motie Vreemd in de raadsvergadering lijkt onduidelijkheid te bestaan. Een nieuwe (be)handelwijze doet recht aan het besluitvormingsproces en een voorspoedig verloop van de vergadering.

Noodzakelijke actie: aanpassing toelichting RvO

- **Startnotitie**

Voorstel: de CWR adviseert de raad er bij B en W op aan te dringen om bij belangrijke kaderstellende onderwerpen meer gebruik te maken van startnotities. Deze nota krijgt een eigen status net zoals een raadsvoorstel, opinienota en informatienota. In startnotities moet aandacht zijn voor de planning van het te doorlopen proces inclusief de participatie en inspraakmomenten en de momenten waarop bestuurlijke behandeling en/of besluitvorming plaatsvindt. Dit zorgt ervoor dat de behandeling van belangrijke kaderstellende onderwerpen meer gefaseerd plaats kan vinden, namelijk in drie fasen (1) beeldvorming, (2) oordeelsvorming en (3) besluitvorming. Bij het opstellen en vaststellen van de raadsjaaragenda moet hier rekening mee worden gehouden. In de startnotitie moet worden aangegeven of het onderwerp zich leent voor het ontwerpen van beleidsalternatieven of scenario's. Indien het onderwerp nieuwe budgettaire consequenties heeft moet de besluitvorming over dat onderwerp in mei/juni worden gepland, opdat de financiële gevolgen in de Kadernota moeten worden betrokken.

Argumenten:

Het inbrengen van startnotities biedt de raad, fracties en individuele raadsleden beter inzicht in de noodzakelijke (eigen)planning en te organiseren acties ten behoeve van het verwerven van kennis en expertise. Per saldo werkt dit tijdsbesparend en komt het proces van besluitvorming ten goede.

Noodzakelijke actie: aanpassing Spelregels

5. COMMISSIE AANGELEGENHEDEN

- **Inrichting raadscommissies**

Voorstel: De CWR adviseert de raad het onderdeel uit art. 7 Algemene Commissieverordening (ACV) waarbij commissieleden in de respectievelijke raadscommissies benoemd worden 'los' te laten. Art. 4 ACV aan te vullen met een regeling waarbij in algemene zin het maximaal aantal

commissieleden per fractie bepaald wordt. Art. 5 voorziet in de benoeming van schaduwraadsleden, waarover in het huidige artikel 4 al gerept wordt. Derhalve, het huidige art. 5 tot art. 4 te maken en de tekst van het nieuwe art. 5 en het art. 7 ACV te vervangen met onderstaande teksten.

Artikel 5 Samenstelling der commissies

Een commissie bestaat uit tenminste 6 en hoogstens 16 raads- en schaduwleden. De voorzitter is geen lid van de commissies genoemd in artikel 21 en 23a van deze verordening.

-Een fractie van 4 of minder leden kan met maximaal één (schaduw-)fractielid zitting hebben in en deelnemen aan de beraadslagingen van de vergadering van de commissie.

-Een fractie van 5 of meer leden kan met maximaal twee (schaduw-)fractieleden zitting nemen in en deelnemen aan de beraadslagingen van de vergadering van de commissie.

Artikel 7 Benoemingsvergadering/zittingsperiode commissievoorzitters

De voorzitters van de commissies worden benoemd voor de duur van de zittingsperiode van de op het tijdstip der benoeming fungerende gemeenteraad.

Benoeming heeft plaats in de eerste vergadering volgende op de vergadering bedoeld in artikel 18 van de Gemeentewet.

Het voorzitterschap uit hoofde van hun lidmaatschap van de gemeenteraad vervalt indien, en zodra zij ophouden lid van de gemeenteraad te zijn.

Bij een tussentijdse vacature voorziet de raad daarin zo spoedig mogelijk.

Argumenten:

De toedeling van de fractieleden en woordvoerders is een zaak van de fractie. In de praktijk kristalliseren de deelnemers van de vak-commissies zich vanzelf uit. Tussentijdse wisselingen hoeven op die manier niet meer door de raad bekrachtigd te worden. Onderlinge vervanging is makkelijk te regelen. Bovendien hebben met de digitalisering, alle (schaduw)raadsleden de beschikking over alle openbare informatie. Noodzakelijke actie: aanpassing Algemene Commissieverordening

• Rondvraag

Voorstel: De CWR adviseert de raad ten aanzien van de rondvraag het volgende:

1. De rondvraag moet de actualiteit raken en/of spoedeisend zijn (met opgave van redenen), kort en eenduidig en niet technisch van aard zijn.
2. Per fractie per commissie kunnen maximaal 2 rondvragen worden gesteld die van tevoren zijn gemaild, uiterlijk 10.00 uur op de dag van de vergadering.
3. De wethouder moet de rondvraag ter vergadering kunnen beantwoorden.
4. De wethouder laat van te voren gemotiveerd aan de voorzitter en commissiegriffier weten of de aangekondigde vragen ter vergadering kunnen worden beantwoord.
5. De voorzitter kan naar eigen inzicht bepalen een rondvraag niet, anders of later plaats te laten hebben

Argumenten:

Als de rondvraag geen actueel en/of spoedeisend karakter heeft dan voorziet het systeem in andere manieren om een vraag te stellen. De rondvraag kost tijd en legt het accent regelmatig nodeloos bij de uitvoering en niet bij sturen op hoofdlijnen. Het is effectiever als een rondvraag ook ter vergadering kan worden beantwoord. Als rondvragen na aan de orde gesteld te zijn schriftelijk moeten worden afgehandeld, dan heeft het weinig toegevoegde waarde om deze ter vergadering te stellen.

6. BEHANDELING P&C PRODUCTEN

Voorstel: De CWR adviseert de raad de huidige wijze van behandeling van de Kadenota vooralsnog te handhaven. De CWR adviseert de eerstvolgende behandeling van de Programmabegroting vorm te geven als hieronder schematisch weergegeven. Daarmee een gespreide behandeling te introduceren en de nadruk te leggen op het belang van een goede voorbereiding van het debat en een effectieve en efficiënte behandeling in de raad.

Schema in chronologische volgorde met een tijdspanne van ca. 6 weken met een voorstel voor de data voor 2017 (welke rekening houdt met de reeds bestaande afspraken). Waarbij voorbereiding in commissies een belangrijk onderdeel van de in tijd verspreide behandeling vormt. Twee raadsavonden aan de orde zijn en alleen op basis van eerder gekozen thema's behandeling plaatsvindt.

- Presentatie aanbidding begroting door het college op 28 september (conform huidige afspraken)
- Technische toelichting op begroting op 4 oktober (conform huidige afspraken)
- Technische vragen stellen tot en met 17 oktober (conform huidige afspraken)
- Beantwoording technische vragen op 26 oktober (conform huidige afspraken)
- Algemene beschouwing in de raad van donderdag 2 november van 19.30 tot uiterlijk 22.00 uur waarin de fractievoorzitters hun visie geven (deze datum was volgens de huidige afspraken bedoeld voor commissievergaderingen)
 - De algemene beschouwingen mogen geen nieuwe technische vragen meer oproepen; deze dienen in het voortraject al te zijn beantwoord.
 - Er wordt niet gereageerd op de inbreng van andere fracties. Interrupties met als doel een verduidelijking zijn wel toegestaan.
- Voorbereidende bespreking in commissies op woensdag 8 november (volgens oorspronkelijke planning de datum van de raadsvergadering).
 - Fracties geven hun mening, hun visie
 - Fracties stellen vragen aan het college
 - College geeft antwoorden op de gestelde vragen
 - Fracties geven aan of ze met welke moties / amendementen zij komen. Moties moeten een duidelijke verwijzing hebben naar de begroting.
 - Vanuit iedere commissie worden de thema's aangegeven waarover in de raad wordt gesproken (leidraad daarbij kunnen de aangekondigde moties / amendementen zijn)
- Aangekondigde moties en amendementen worden ingeleverd op donderdag 9 november voor 17.00 uur
- B en W geeft een schriftelijk antwoord op de aangekondigde moties en amendementen op maandag 13 november voor 18.00 uur zodat deze beschikbaar zijn voor het fractieoverleg (de huidige praktijk is dat de antwoorden op de dag van de vergadering worden aangeleverd)
- Raadsdebat op dinsdag 14 november van 17.00 tot 20.00 uur met aansluitend diner, alleen op basis gekozen thema's en de moties / amendementen worden bij het betreffende thema betrokken

Argumenten

Gekozen is om alleen een voorstel te doen tot wijziging van de behandeling van de begroting. In de Kadernota worden de beleidsmatige- en financiële ontwikkelingen, die zich na de vaststelling van de lopende begroting hebben voorgedaan geschetst. Met het vaststellen van de Kadernota stelt de raad de kaders en maakt hij de afweging op welke terreinen er meer geld noodzakelijk is en waar eventueel bezuinigd kan worden. Met de kadernota stelt de raad dus de (financiële) kaders vast, waarbinnen de (meerjaren)begroting voor de komende jaren wordt uitgewerkt. De huidige wijze van behandeling van de Kadernota doet volgens de CWR recht aan het belang dat moet worden gehecht aan deze belangrijke afwegingen. Een nieuwe behandelwijze zou zich om die reden alleen moeten toespitsen op de behandeling van de begroting als een uitwerking van de Kadernota. In de nieuwe behandelwijze van Programmabegroting wordt de nadruk gelegd op een goede voorbereiding van het debat op thema's dus afgebakend, in de raad. De gedachte is dat door de behandeling van de begroting in tijd te spreiden, er sprake zal zijn van een betere voorbereiding van het debat in de raad en er meer ruimte ontstaat voor onderlinge afstemming daaraan voorafgaand. Er is dan meer ruimte om onderling moties af te stemmen en eventueel samen te voegen. Ook kunnen moties op basis van de algemene beschouwingen en behandeling in de commissies al worden aangepast of zelfs worden overwogen om deze niet in te dienen als blijkt dat er geen draagvlak voor is.

Noodzakelijke actie: aanpassing Spelregels en/of Reglement van Orde

Voorstel: de CWR adviseert de raad, als vast onderdeel van de behandeling van de Kadernota en Programmabegroting op te nemen om tijdens de termijnen van het college de plaatsvervangend voorzitter van de raad de vergadering voor te laten zitten.

Argumenten

Het voorzitten van de raad tijdens de termijn(en) van het college bij de behandeling van belangrijke kaderstellende documenten als de Kadernota en de Programmabegroting door de plv. voorzitter van de raad geeft de raadsvoorzitter in zijn rol van collegevoorzitter zowel als de raad de positie (in) te nemen. Een dergelijke tijdelijke wisseling in het raadsvoorzitterschap is naast van praktische (de burgemeester kan zich geheel richten op zijn bijdragen aan het debat), van ook symbolische waarde binnen het dualistisch samenwerken van raad en college.

Noodzakelijke actie: aanpassing Spelregels en/of Reglement van Orde

7. OVERIG

• **Spreektijdregeling**

Voorstel: de CWR adviseert de raad de huidige gehanteerde spreektijdregeling waarvan hieronder de uitgangspunten geformuleerd zijn, op te nemen in het Reglement van Orde.

- Tijdens de commissie- en raadsvergadering worden spreektijden gehanteerd;
- De voorzitter kan gedurende de vergadering beslissen over het hanteren van de spreektijd.

- De fracties en B en W krijgen (via een verdeelsleutel die rekening houdt met de omvang van de fractie) per vergadering een hoeveelheid spreektijd toebedeeld;
- Alle één-persoonsfracties krijgen een zelfde hoeveelheid tijd toebedeeld.
- Spreekt men dan loopt de tijd;
- Het is aan de fracties en B en W om te bepalen hoe deze spreektijd te verdelen over de agendapunten;
- Voor wat betreft de raadscommissies loopt de tijd de hele agenda incl. rondvraag;
- Voor wat betreft de raadsvergadering loopt de tijd de hele agenda incl. moties vreemd aan de orde van de dag. Excl. een interpellatiedebat. Het vragenuur maakt geen deel uit van de agenda van de raadsvergadering en kent eigen spreektermijnen, zie art. 37 RvO als voorgesteld in deze notitie.
- De (commissie-)griffier houdt de spreektijd bij
- De spreektijd van degene die het woord voert wordt geprojecteerd.

Argumenten

Het hanteren van een spreektijdregeling heeft bewezen ondersteunend te zijn aan het geven van een efficiënte uitvoering van de agenda. De verdeling van spreektijd naar rato van omvang van de fractie borgt de democratisch tot stand gekomen vertegenwoordiging van het aandeel van de fracties in de raad.

Noodzakelijke actie: aanpassing Spelregels en/of Reglement van Orde

- **Spelregels**

Voorstel: de CWR adviseert de raad de Spelregels (verzamelde gebruiken voor zover niet vastgelegd in verordeningen en reglementen) één maal in een bestuursperiode te agenderen voor het presidium om de status te bevestigen dan wel een voorstel tot aanpassing te doen.

Argumenten

De raad is er bij gebaat vinger aan de pols te houden voor wat betreft de afgesproken werkwijzen. In de praktijk beproefde werkwijzen evt. te herijken of aan te vullen. Een vaste tussentijdse beoordeling van de Spelregels ondersteunt dit.

Noodzakelijke actie: aanpassing Spelregels

- **Verordeningen**

Voorstel: De CWR adviseert de raad in ieder geval de volgende verordeningen te agenderen voor herziening dan wel deze op te stellen, voor aanvang van een nieuwe bestuursperiode: -Verordening Geldelijke voorzieningen; -Gedragscode raad; - Verordening Rekenkamercommissie.

Argumenten

In de herziening c.q. het opstellen van deze verordeningen is in de lopende bestuursperiode al geïnvesteerd. Van sommige is een concept reeds beschikbaar. Inwerkingtreding kan geschieden per aanvang van een nieuwe periode.

- **Opdracht Commissie Werkwijzen Raad**

Voorstel: De CWR **geeft de raad in overweging** te besluiten tot een vervolgopdracht aan de CWR. Gericht op onderzoek naar de mogelijkheden van effectieve en efficiënte vergaderfaciliteiten voor de raad en zijn commissies op de middellange en lange termijn. Dit in vergelijking met de huidige faciliteiten en fysieke omstandigheden waarin de raad zijn werkzaamheden verricht.

Argumenten

Bij het inventariseren van de voorstellen tot het doen van adviezen aan de raad ten behoeve van zijn werkwijzen stuitte de CWR met regelmaat op de fysieke omstandigheden waarin de raad functioneert. Deze blijken vaak direct van invloed op de afspraken die gemaakt (kunnen) worden en de manier van werken van de raad. Met het in kaart brengen van de effecten die de fysieke omstandigheden hebben op het raads-functioneren kan de raad zich verder oriënteren op een ontwikkeling in het verbeteren van het eigen functioneren.